

Sygn. akt III AUa 647/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Elżbieta Gawda (spr.) SO del. do SA Elżbieta Wojtczuk
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2018 r. w Lublinie

sprawy J. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o ustalenie należności z tytułu składek

na skutek apelacji J. A.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 24 maja 2017 r. sygn. akt VI U 1345/16

I. **oddala apelację;**

II. **nie obciąża wnioskodawcy kosztami postępowania apelacyjnego;**

III. **wniosek z dnia 25 stycznia 2018 roku o rozłożeniu należności z tytułu składek na raty przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R..**

Elżbieta Gawda Barbara Hejwowska Elżbieta Wojtczuk

III AUa 647/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie J. A. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w R. stwierdzającej zadłużenie wnioskodawcy na kwotę 85.445,11 zł z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i na kwotę 44.649 zł z tytułu odsetek.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

W okresie od 6 grudnia 1994 roku do 29 lutego 2012 roku J. A. prowadził działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo (...) J. A. Zakład Pracy (...).

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy w Radomiu w sprawie V GU 46/11 ogłosił upadłość J. A., obejmującą likwidację majątku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zgłosił do masy upadłości wierzytelności na ogólną kwotę 162.666,80 zł. Kwota ta została ujęta na zbiorczej liście wierzytelności pod pozycją 17 (zgłoszenie wierzytelności w aktach ZUS bez numeracji kart, lista wierzytelności – k. 100-103 akt V GUp 2/12 Sądu Rejonowego w Radomiu).

Postanowieniem z dnia 21 lutego 2013 roku w sprawie GUk 8/12 Sąd Rejonowy w Radomiu oddalił zarzuty Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. do dwóch planów podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży udziałów w prawie własności dwóch nieruchomości obciążonych hipoteką. W ramach postępowania upadłościowego zostały przekazane na poczet należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych następujące kwoty: w dniu 9 grudnia 2015 roku - 7.400 zł i 300 zł, w dniu 21 stycznia 2016 roku - 4.372,77 zł (potwierdzenia wpłat w aktach ZUS bez numeracji kart; k. 421-422, 438 akt V GUp 2/12 Sądu Rejonowego w Radomiu).

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2016 roku w sprawie V GUp 2/12 Sąd Rejonowy w Radomiu stwierdził ukończenie postępowania upadłościowego J. A. w upadłości likwidacyjnej oraz umorzył w całości zobowiązania upadłego, które nie zostały zaspokojone w postępowaniu upadłościowym z wyjątkiem należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe pracowników.

Pismem z dnia 2 czerwca 2016 roku Syndyk poinformował Sędziego Komisarza, iż zobowiązanie J. A. wobec ZUS za okres od lipca 2011 roku do stycznia 2012 roku wynosi 86.218,36 zł (pismo – k. 468 akt V GUp 2/12 Sądu Rejonowego w Radomiu).

W dniu 2 czerwca 2016 roku J. A. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniosek o rozłożenie na raty zaległości. W dniu 11 sierpnia 2016 roku została podpisana umowa pomiędzy organem rentowym a J. A. o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek w ogólnej kwocie 130.359,92 zł.

W dniach 6 września i 20 października 2016 roku J. A. dokonał wpłat na poczet należności ZUS w kwotach 1.511 zł i 515 zł, w tym na należność główną zaliczono 1.982,76 zł.

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 października 2016 roku, nr (...), pozwany stwierdził, że J. A. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 130.094,11 zł, w tym z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2011 roku do stycznia 2012 roku w kwocie 85.445,11 zł i odsetek za zwłokę w kwocie 44.649 zł.

W dniu 15 listopada 2016 roku J. A. dokonał kolejnej wpłaty na poczet należności ZUS w kwocie 1.519 zł, w tym należność główna 991,38 zł.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania, przywołując przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 963 ze zm.). Zgodnie z art. 46 ust. 1 tej ustawy płatnik składek jest obowiązany, według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy, zaś w myśl art. 32 tej ustawy do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne

w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że zaskarżona decyzja jest decyzją deklaratoryjną. Określa ona wysokość zobowiązania już istniejącego i nie tworzy nowych obowiązków, a jedynie stwierdza fakt uprzedniego powstania zobowiązania za poszczególne okresy na podstawie zapisów na koncie płatnika. Fakt podlegania pracowników wnioskodawcy ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej we wskazanych okresach był w sprawie bezsporny i niekwestionowany w toku postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, że sam wnioskodawca nie kwestionował zadłużenia względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z tytułu nieopłaconych składek za pracowników za okres od lipca 2011 roku do stycznia 2012 roku na dzień wydania decyzji w kwocie 84.235,60 zł, kwestionował natomiast zasadność naliczenia odsetek za zwłokę oraz ich wysokość w kwocie 44.649 zł.

Zgodnie z dyspozycją art. 46 ust. 1 oraz art. 47 ust. 1 ustawy systemowej, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy a także przysyłać deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc.

Zgodnie natomiast z przepisem art. 23 ust. 1 ustawy systemowej, od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 roku ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku poz. 613 ze zm.).

Na mocy delegacji z art. 49 ust. 1 cytowanej ustawy, szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek uregulowane zostały rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 78, poz. 465 ze zm.).

Obowiązek naliczenia odsetek za zwłokę nie jest zależny od okoliczności powstania zaległości składkowej, ani od woli stron stosunku ubezpieczeniowego. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne wynikają ze zobowiązania powstającego z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym przepisy prawa ubezpieczeń społecznych łączą powstanie takiego zobowiązania. Obowiązek samoobliczenia i opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne powstaje zatem z mocy samego prawa za każdy okres ubezpieczenia (miesiąc kalendarzowy), a ewentualna decyzja organu ubezpieczeń społecznych ustalająca wysokość zobowiązania składkowego lub zaległości z tytułu nieopłaconych w terminie zobowiązań składkowych (oraz wysokości odsetek) ma charakter wyłącznie deklaratoryjny. Oznacza to w szczególności, że zaległości

w opłaceniu składek na ubezpieczenie społeczne powstają każdorazowo w datach zaktualizowania się obowiązku samoobliczenia i opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne w terminach określonych w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych. Inaczej rzecz ujmując, nieopłacona w ustawowo określonym terminie składka na ubezpieczenie społeczne powoduje powstanie od tej daty zaległości składkowej z mocy samego prawa (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 roku, I UK 126/06, OSNP 2007 nr 21 - 22, poz. 331; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2008 roku, I UK 187/07, OSNP 2009/7-8/104, uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 13 maja 2009 roku, I UZP 4/09, OSNP 2009/23-24/319).

Na wnioskodawcy, który prowadził działalność gospodarczą i który był płatnikiem składek spoczywał obowiązek obliczania, rozliczania oraz opłacania należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy. Sąd Okręgowy zważył, że to na J. A. spoczywał również ciężar dowodu, że należne składki opłacił

w terminie lub, że winien je opłacić w innej wysokości niż to wskazał organ rentowy, albo że nie był zobowiązany do ich uiszczenia w ogóle. Wnioskodawca jednak takiego dowodu nie przedstawił. Wbrew jego twierdzeniom, w ocenie

Sądu, w niniejszej sprawie organ rentowy dokonał rozliczenia konta ubezpieczonego wyraźnie stwierdzając, za jakie okresy wnioskodawca nie uiszczył należnych składek w terminie i określił wysokość zaległych składek oraz odsetek z tytułu zwłoki (zgłoszenie wierzytelności w aktach ZUS).

W toku postępowania wnioskodawca wskazywał, że organ rentowy niezasadnie przyjął, iż jest on zobowiązany do zapłaty odsetek, bowiem w postępowaniu upadłościowym została ustalona kwota niepodlegająca umorzeniu w wysokości 86.218,36 zł, którą wnioskodawca jest zobowiązany zapłacić na rzecz ZUS i nie została ona zakwestionowana przez ZUS.

W ocenie Sądu Okręgowego z takim twierdzeniem wnioskodawcy nie sposób się zgodzić. Przede wszystkim w postępowaniu przed Sądem Rejonowym w Radomiu (zakończonym wydaniem postanowienia z dnia 15 kwietnia 2016 roku, w którym to Sąd ten stwierdził ukończenie postępowania upadłościowego J. A. w upadłości likwidacyjnej i umorzył w całości zobowiązania upadłego, które nie zostały zaspokojone w postępowaniu upadłościowym z wyjątkiem należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe pracowników), nie określono wysokości tych nieumorzonych należności i to nie tylko w zakresie odsetek, ale i należności głównej. Nie można zatem zgodzić się z twierdzeniem wnioskodawcy, że kwota należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe pracowników została określona w postępowaniu upadłościowym.

Odnosząc się do pisma Syndyka, na które powołuje się J. A., wskazać należy, że datowane jest ono na dzień 31 maja 2016 roku, tj. 1,5 miesiąca po wydaniu w/w postanowienia Sądu Rejonowego. Zarówno Sąd Rejonowy, jak i Sąd w niniejszym postępowaniu nie jest związany treścią pisma Syndyka, bowiem określenie w tym piśmie zobowiązań na kwotę 86.218,36 zł oparte jest na twierdzeniach Syndyka, a nie pochodzi od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R., który jest wierzycielem. Sąd Okręgowy zważył nadto, że odsetki nie mają samodzielnego bytu, a dzielą los świadczenia głównego. Skoro w postępowaniu upadłościowym nie zostały umorzone składki, to tym bardziej nie zostały umorzone odsetki od nich, jako roszczenia akcesoryjne.

Nadto w dniu 11 sierpnia 2016 roku wnioskodawca podpisał z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., ugodę o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek w ogólnej kwocie 130.359,92 zł, zadłużenie zaś ujęte w zaskarżonej decyzji mieści się w zakresie tej ugody. Zwrócić też należy uwagę na fakt, że wnioskodawca przystąpił do wykonania tej ugody.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punkcie 2. wyroku Sąd oparł o treść art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sąd uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy, z uwagi na fakt, że na wnioskodawcy ciąży obowiązek spłat rat z tytułu znacznego zadłużenia względem ZUS, uzasadnione jest przyjęcie, że sytuacja powyższa stanowi „szczególnie uzasadniony przypadek”, wobec czego postanowiono nie obciążać skarżącego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca zaskarżając wyrok w punkcie pierwszym i zarzucając:

1) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy tj. niewyjaśnienie różnicy w należności głównej od lipca 2011 r. do stycznia 2012 r. Sąd nie ustalił skąd powstała różnica czy z zaliczenia przez syndyka wpłat czy też ZUS odwołał się do ordynacji podatkowej mimo upadłości likwidacyjnej;

2) przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegająca na przyjęciu, że podpisanie przez wnioskodawcę ugody z pozwanym odbyło się za wolą obu stron podczas gdy wnioskodawca był zmuszony podpisać ugodę aby uniknąć

postępowania egzekucyjnego a nadto musiał uzyskać zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek by podjąć działalność gospodarczą;

3) przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów podczas odmowę wiarygodności dokumentowi z 31 maja 2016 r. tj. pisma syndyka wskazującego prawidłową kwotę należności.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca rozwinął stawiane zarzuty, wskazując przede wszystkim, że Sąd Okręgowy nie zbadał skąd powstała różnica w kwocie 1.209,51 zł pomiędzy kwotą należności głównej wskazaną przez ZUS i przez syndyka. Wnioskodawca nie godził się nadto na zapłatę odsetek, deklarując zapłatę należności głównej.

W piśmie procesowym z dnia 25 stycznia 2018 r. wnioskodawca wnosił o rozłożenie należności głównej na raty. Podnosił, że jest w trudnej sytuacji majątkowej, gdyż osiąga zaledwie minimalne wynagrodzenie.

Opierając się na ustaleniach faktycznych jak i rozważaniach prawnych poczynionych przez Sąd I instancji **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne jak i wywody prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Zarzuty apelacji nie są trafne. Przede wszystkim Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., zgodnie z którym Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Dokonana przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu jest sprzeczne z doświadczeniem życiowym. Taka sytuacja w sprawie niniejszej nie występuje.

Organ rentowy wskazał w zaskarżonej decyzji zadłużenie wnioskodawcy z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 85.445,11 zł. Z decyzji wyraźnie wynika, że jest to stan zadłużenia na datę jej wydania tj. na dzień

28 października 2016 r. Rację ma Sąd Okręgowy, że pismo syndyka wskazujące na inną zaległość nie jest wiążące w niniejszej sprawie. Badając sporną okoliczność Sąd Okręgowy zobowiązał pozwanego do przedstawienia wyliczenia należności głównej. W piśmie z dnia 5 stycznia 2017 r. pozwany przedstawił szczegółowe rozliczenie zadłużenia. Do rozliczenia tego wnioskodawca nie zgłosił żadnych zarzutów.

W szczególności skarżący nie wskazał, aby pozwany popełnił błąd rachunkowy, bądź nie odliczył należności spłaconych przez wnioskodawcę. W tej sytuacji brak podstaw do przyjęcia, że zadłużenie wskazane przez organ rentowy jest nieprawidłowe, zawyżone o kwotę 1209,51 zł.

Brak również podstaw do przyjęcia, że skarżący nie powinien być obciążony należnością z tytułu odsetek. Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy umorzył w całości zobowiązania upadłego, które nie zostały zaspokojone

w postępowaniu upadłościowym z wyjątkiem należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne pracowników. Pojęcie „należności z tytułu składek” zostało zdefiniowane w cyt. ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, która w art. 24

ust. 2 stanowi, że należnościami z tytułu składek są składki oraz odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata. Tym samym pozwany, stwierdzając zadłużenie, prawidłowo wykazał nie tylko

należność główną ale również odsetki. Co do prawidłowości wyliczenia odsetek skarżący nie podnosił żadnych zarzutów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyrok wydany przez Sąd Okręgowy jest prawidłowy i zgodny z obowiązującymi przepisami, zatem apelacja wnioskodawcy jako bezzasadna podlega oddaleniu w trybie art. 385 k.p.c.

W piśmie procesowym z dnia 25 stycznia 2018 r. wnioskodawca zawarł wniosek o rozłożenie należności głównej na raty. Jest to nowe żądanie, które stosownie do treści art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. winno być przekazane do organu rentowego. Zgodnie z treścią cyt. przepisu, jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny miał na uwadze trudną sytuację majątkową wnioskodawcy tj. konieczność spłaty wysokiego zadłużenia, uzyskiwanie niskiego wynagrodzenia i z tych też względów nie obciążył skarżącego kosztami postępowania w trybie art. 102 k.p.c.